

Pomemben govor prof. Qualizze na Dnevu emigranta v Čedadu »Naš obstoj bogati vso državo«

V nedeljo, 5. t.m., je bil v Čedadu tradicionalni, že 3. Dan emigranta. Poleg kulturnega sporeda, ki je letos vseboval nastop štirih pevsko-instrumentalnih skupin iz Tržaške, Goriške, Beneške Slovenije in Koroške v potrditev enotnosti boja zamejskih Slovencev za svoje pravice, sta bila letos na sporedu dva govora. Govorila sta socialistični senator Franco Castiglione in, v imenu slovenskih organizacij videmske pokrajine, msgr. prof. Marino Qualizza.

Senator Castiglione je svoj poseg namenil pripravam zakona za globalno zaščito slovenske manjšine. Dejal je, da obstaja politična volja socialistične in demokristjanske stranke, da pride do odobritve tega zakona, da pa bo treba, kar zadeva Slovence videmske pokrajine, pristati na postopnost. Izrazil je željo, da bi vlada predložila svoj zakonski osnutek, če pa — zaradi zadržanja republikancev in liberalcev, ki očitno lovijo nacionalistične glasove — to ne bo mogoče, bo moral pač parlament sam poskrbeti za odobritev zakona.

Govor, ki ga je v beneškem narečju podal Marino Qualizza, pa bi lahko ocenili kot pravi politični program boja Slovencev videmske pokrajine za svoje pravice. Razdeljen je bil v pet točk, ki so se navidezno prepletale, a so v bistvu vsebovale vsaka po en aspekt tega boja, eno vsebinsko poanto, element dela, ki je potrebno za odobritev dobrega zaščitnega zakona.

VSI SMO EMIGRANTI

Najprej opredelitev problematike: vsi beneški Slovenci smo emigranti. Ne samo tisti, ki so morali v svet, ampak tudi tisti, ki so ostali doma. Vsi so bili prikrajšani za šole, za kulturo in za jezik ter so torej ubogi emigranti. Vsem želja ob Novem letu, ki naj prinese darilo, »koledo«, tisto koledo, ki jo beneški Slovenci čakajo že od leta 1797, odkar je Napoleon strmoglavil beneško republiko. Ta koleda je naša pravica, brez nje smo sirote. Sedaj nam jo prinese parlament, in to v obliki zakona, »da nas ne bo nikoli več sram reči, da smo Slovenci«. Parlament in vlada sta dolžna, da nam priznata to, kar je pravično, in mi zahtevamo tak zaščitni zakon, ki nam bo omogočil »da bomo lahko ostali to, kar smo.«

MI SMO S PREDSEDNIKOM IN Z NAŠIMI ŠKOFI

Ta zakon je povzročil že veliko razburjenja. Mi pa se moramo ravnati po tem, kar je dejal predsednik republike Cossiga,

ko je poudaril, da želi biti predsednik vseh državljanov, tudi pripadnikov manjšin. On ve, kaj govori, saj dobro pozna ustavo. Biti želimo tudi s škofi, ki so ob zadnji sinodi napisali, da mora biti Cerkev prisotna, kjer se branijo človeške pravice. In prav to se dogaja pri nas, kajti tukaj se postavlja vprašanje, ali res lahko ostanemo, kar smo. To so napisali tudi videmski, goriški in tržaški škof: Slovenci morajo biti priznani in zaščiteni za to, kar so. Nič bolj, pa tudi nič manj. V naši deželi in domovini hočemo živeti kot svobodni, enakovredni ljudje, hočemo delati, živeti in gospodariti, kajti zaščita ni samo za jezik, je tudi za delo, za življenje, za gospodarstvo.

ČAS JE, DA SE ZBUDIMO

Mnogo sovražnikov imamo. Rečemo jim, da živimo v pluralistični Italiji, ki je odprta manjšinam. Našim sovražnikom moramo pokazati, da je Italija demokratična dežela. Mi moramo biti prepričani, da naš obstoj bogati vso državo. Doslej pa nismo naredili dovolj, preveč smo se bali terjati naše pravice, preveč smo se bali nadlegovati Italijo. In tako se je zgodilo, da imajo naši sovražniki to, kar bi morali imeti mi. Čas je, da se zbudimo. Začeti moramo novo dobo, da dosežemo vse, kar nam je pri srcu. Mi se moramo zavedati, da smo ljudje

vredni spoštovanja, da si moramo graditi življenje za bodočnost.

SRAMOTO DELAJO ITALIJI

Mnogo je ljudi, ki nam niso naklonjeni. Ljudje, ki nas sovražijo, nočejo vedeti, kakšna je resnica. Ti ljudje so nevarni, ker trdijo, da je proti Italiji, kdor govori slovensko. To niso pametni ljudje, to niso pametni Italijani, oni so proti Italiji, kajti vsakdo, kdor tepta osnovne pravice, je proti Italiji in proti človeku. Ti ljudje so Italiji v sramoto. Njim moramo z delom dokazati, kaj pomeni biti poštenjak in živeti v skladu z ustavo. Zato moramo še bolj delati za naše pravice, da dokažemo, da Italija ni demokratična dežela samo zato, ker je tako napisano, ampak da je dejansko tako. Slovenci moramo postati dokaz, da je v Italiji demokracija prav zaradi tega, ker nam je dana pravica, da ostanemo Slovenci. Kar pa zadeva Italijane, pravi Italijan je tisti, ki spoštuje ustavo. Vse drugo so kvante.

SLOŽNEJŠI MORAMO BITI

Kaj pa mi sami? Ali se ne moremo združiti, da bomo branili svoj jezik. Vemo, da se jezik ohrani, če ga uporabljamo. Bolj

dalje na 2. strani ■

Italija, Sredozemlje in Severna Afrika

Teroristični pokol na rimskem letališču, ki je stal življenje 16 ljudi, je povečal zanimanje za vprašanje, kakšne politične in gospodarske odnose ima Italija z državami Sredozemlja in Severne Afrike.

V Rimu se je sestel Medministrski odbor za informacije in varnost. Razpravljali so zlasti o odnosih z Libijo, ker je libijski voditelj Gedafi pohvalil teroriste v Rimu in na Dunaju, da so s pokoloma napravili herojsko dejanje. Kljub temu je videti, da Italija ne misli na vojaške in gospodarske represalije proti Libiji, kjer živi 15 tisoč italijanskih delavcev in drugih civilistov.

Omenjeni medministrski odbor sodi, naj bi objavili mednarodno opozorilo Gedafiju ter naj bi za zdaj ostal v Rimu italijanski veleposlanik v Tripolisu Reitano, ki je prispel domov na posvete. Omenjeni odbor je tudi proučil načrt, naj bi italijanski delavci zapustili Libijo. Enak poziv so svojim državljanom že poslale Združene države.

Državni odbor za red in varnost v Rimu je te dni razpravljali o posebnem obrambnem načrtu proti teroristom za letališča, železnice in pristanišča.

Voditelj socialistične skupine v senatu Fabbri je dejal, kako je vlada pravilno ravnala, ker se ni spustila v vojaške represalije, ki bi prinesle vojno pred vrata Italije. Po njegovem bi prišlo do hudega motenja miru in sprave v vsem svetu.

Socialnodemokratski poslanec Preti pa je pripomnil, da je pravi terorist Gedafi ter ga morajo zaradi tega arabske države izolirati. Gedafi škoduje Arafatu in boju palestinskega ljudstva. Po mnenju Pretija bodo zahodne države napravile veliko napako, če ne bodo sprejele gospodarskih sankcij proti libijskemu diktatorju, kot so jih svojčas sprejele proti Mussoliniju.

Na gospodarskem področju je treba spomniti, da Italija uvaža iz držav Sredozemlja in Severne Afrike predvsem petro-

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 12. januarja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Slovenske popevke; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Prehlajena Sneguljčica« (Žarko Petan); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Aleksander Aleksandrovič Blok: »Dvanajst«; 15.25 Sport in glasba ter prenosi z naših prireditelj; 17.30 Neposreden prenos košarkarske tekme 2. lige Jadran - Celana Bergamo; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 13. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 40 let slovenskih radijskih oddaj v Trstu; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno štivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor italijanske skupnosti iz Izole; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Iz šolskega sveta; 15.00 Otroški kotiček: »Ali nas poznaš?«; 16.00 Iz zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianist François Jöel Thiollier in Simfonični orkester RTV Ljubljana; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 14. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Nediški zvon; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno štivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Med Brdi in Jadranom; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianist François Jöel Thiollier in simfonični orkester RTV Ljubljana; 18.00 Izvirna radijska igra. Janez Povše: »Dih ostrih senc«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 15. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Primorska diaspora v svetu; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno štivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Cecilljanka 1985: moški zbor »Fantje izpod Grmadex«, zbor »Svodenjska dekleta« in moški zbor »Mirko Filej« iz Gorice; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Gospodarska problematika; 15.00 »Čarobni globus«; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 Poezija slovenskega zapada; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 16. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Od Milj do Devina; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno štivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Slovenska popevka; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Ne prezimo!; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 »Mieszany chór mariński« iz Krakova na Poljskem; 18.00 40 let slovenskih radijskih oddaj v Trstu; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 17. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Na goriškem valu; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno štivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Moški zbor »Vres« s Prevalj; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Iz filmskega sveta; 16.00 Iz zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 18. januarja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica za dobro jutro; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Zbor »Ivo Lola Ribar« iz Beograda; 11.30 Poljudno štivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 O Keltih: »Dežela brez jezika je dežela brez duše«; 15.00 Otroški kotiček: »Iz kota v kot«; 16.00 Popotovanje Duška Jelničiča po Južni Ameriki; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Kitarist Igor Starc; 18.00 François Villon: »Veliki testament«, prvi del; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Italija, Sredozemlje in Severna Afrika

■ nadaljevanje s 1. strani

lej in metan, izvažajo pa številne proizvode, ki gredo od pohištva, gradbenih ploščic in paradižnikov do celih tovarn. K temu je treba dodati velika javna dela, katera opravljajo italijanska podjetja v tem delu sveta.

V prvi polovici lanskega leta je odpadlo na ta del sveta 12% celotnega italijanskega izvoza ter 17% celotnega italijanskega uvoza. Italijanska trgovinska bilanca je bila pasivna. Italijanski izvoz je namreč znašal 4356,7 milijona dolarjev, uvoz pa 7427,8 milijona, predvsem seveda zaradi petroleja.

Drugače je z javnimi deli, katera opravljajo italijanska podjetja. Naročila so padla leta 1982 zaradi znižanja cene petroleja, a lani so se spet dvignila. Italijanska podjetja gradijo pristanišča, letališča, mostove, ceste, železnice, jezove, industrijo in civilne zgradbe.

Lani so si italijanska podjetja zagotovila javna dela za 400 milijard v Alžiriji, za 212 milijard v Saudski Arabiji, za 190 milijard v Libiji ter za 66 milijard v Egiptu.

V okviru omenjenih mednarodnih odnosov je treba poudariti vlogo Egipta, ki je

vojaško močna država ter je jasno naklonjena Zahodu, kar potrjuje tudi sklenitev mirovne pogodbe z Izraelom. Predsednik Mubarak je imel sicer težave v zvezi s teroristično preusmeritvijo italijanske potniške ladje Achille Lauro, a vztraja na politiki stabilnosti na Bližnjem vzhodu v zvezi z odnosi med Zahodom in arabskim svetom.

E. V.

ZDA IN MEHIKA

Skupni boj proti tihotapcem z mamili, terorizem v Latinski Ameriki in dolgovi, ki jih ima Mehika v tujini — to so bili argumenti, ki sta jih poglobila ameriški predsednik Reagan in mehiški predsednik De La Madrid. Predsednika sta se sestala v mehiškem mestu Mexicali, ki je v bližini meje s Kalifornijo. Takoj ob prihodu v Mexicali je Reagan poudaril prijateljstvo, ki že desetletja veže državi. Mehiški predsednik pa je govoril o različni zgodovini, kulturi in razvoju obeh držav, kar pomeni, da tudi interpretacija politične in gospodarske realnosti ne more biti enaka. Kljub različnim pogledom — je dodal De La Madrid — nas vežejo skupni ideali.

Ameriški predsednik je večji del svoje ga posega posvetil boju proti razpečevalcem mamil. Pri tem je spomnil, da so prav tiste srednjeameriške države, ki se naslanjajo na Sovjetsko zvezo, med najvažnejšimi proizvajalkami mamil. Prav te Reaganeve izjave pa so povzročile oster odgovor sovjetske tiskovne agencije TASS. Ameriški predsednik je namreč pred dnevi obtožil Moskvo, da z ničemer ne zavira proizvodnje mamil v tistih južnoameriških državah, ki so pod njenim vplivom.

BRANKO MIKULIČ
BO NOVI PREDSEDNIK

Iz Beograda je prišla vest, da bo novi jugoslovanski ministrski predsednik 58-letni Branko Mikulič, ki trenutno predstavlja Bosno-Hercegovino v zveznem predsedstvu republike. Nasledil bo Milko Planinc, ki ji mandat zapade maja. Sklep o Mikuličevem imenovanju pa bo moralo predsedstvo sprejeti februarja.

»Naš obstoj bogati vso državo«

■ nadaljevanje s 1. strani

kot ga uporabljamo, koristnejši je, pa tudi ostrejši je. Zakaj ga torej ne uporabljamo? Ali čakamo, da ga bodo popolnoma izkoreninili? In kako bomo govorili, če ne bomo imeli več jezika? Tudi če bomo hoteli, ne bomo več mogli. Sedaj imamo zadnjo priložnost, če ljubimo naše ljudi, našo deželo, našo domovino, da konkretno pokažemo, da hočemo vse to. Tisti, ki hočejo ohraniti naš jezik in našo domovino, naj se pokažejo: čim več nas je, tem bolje je.

In ob koncu še vabilo oblastem, »našim županom«. Ali bi si naše občine lahko v večji meri prizadevale za našo zemljo, za našo kulturo, brez strahu, tako kot nekateri župani v Furlaniji? Ali bodo naši župani povedali, brez sramu, da smo tukaj Slo-

venci in da to ni sramota za Italijo, ampak jo bogati?

Kakšno pa je voščilo za novo leto? »De slovenski prebivalci Benečije se ne bomo klali dan družega.« Če nam je res naše ljudstvo pri srcu, naj se nehajo boji in naspotovanja, naj steče delo pametno in veselo. Delo za naše ljudi, šola za našo mladino, kultura za vse, razumevanje in potrpežljivost, kajti potrebo imamo vseh moči.

»Zakon, ki ga pripravlja parlament, je za naše dobro, če smo pametni. Če ga ponuja Italija, pomeni, da ni proti Italiji. In prav zato, ker mi nismo proti Italiji, ga želimo in ga hočemo imeti čimprej. To je pametno in modro. In mi hočemo biti pametni in modri.«

Leto neizpolnjenih pričakovanj

Leto 1985. Spet leto neizpolnjenih pričakovanj Slovencev v Italiji glede globalnega zaščitnega zakona. Leto, ko smo se spomnili kar 40-letnice zmage nad fašizmom in konca vojne ter 10-letnice Osimskih sporazumov.

Začelo se je z obiskom ožjega odbora senatne komisije za ustavna vprašanja v naši deželi. Končalo se je z novimi protislovenskimi polemikami o zaščitnem zakonu, o njegovi vsebini, o pogojih za njegovo uveljavljanje.

Mejnika sta precej značilna. To leto je namreč pokazalo, da se že 15-letni postopek za zagotovitev manjšinskih pravic s pomočjo državnega zakona globalne vsebine počasi, a vendarle pomika naprej. Do zakonskega besedila bo vsekakor prišlo, zdaj gre za to, kakšno bo, oz. če bomo mogli Slovenci v Italiji nanj sploh pristati.

Avdicije, ki jih je imel omenjeni senatni odbor pod vodstvom poročevalca sen. Garibaldiya 28. in 29. januarja v Trstu, Gorici in Vidmu, so pokazale, da nobena politična sila načelno ne nasprotuje mnenju, da je zakon za Slovence potreben in da je čas zanj že zrel. Izredne razlike pa so v

nosti v tujini, sprotnega reševanja šolske problematike.

Pomembna novost pri avdicijah pa je javni nastop vrste italijanskih ali mešanih ustanov in združenj, ki so od maja do julija senatni komisiji posredovala stvarna in utemeljena stališča v korist pravičnega zakona.

Ti glasovi so sicer še precej tihi v sedanjem ozračju na krajevem političnem in informacijskem področju, vendar obetavni. Dodali bi jim lahko še druge pobude v korist sožitja na kulturnem področju in pa — ne nazadnje — pismo videmskega, goriškega in tržaškega škofa, ki senatni komisiji — kljub kakemu dvoumnemu stavku — poudarjajo nujnost zaščite celotne slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Pravo novost predstavlja tudi zasedanje slovenske skupščine v Ljubljani, kjer so 15. oktobra zastopniki slovenskih manjšin enakopravno spregovorili in pokrepili »nezadovoljstvo in zaskrbljenost«
glede u-sode Slovencev v zamejstvu, ki so ju izrazili najvišji republiški predstavniki. Večja moralna opora iz matice prihaja tudi iz okrepjene občutljivosti za narodno istovetnost in za enotni ali skupni slovenski prostor.

Slovenski predstavniki in pa enotna delegacija so bili v preteklem času stalno na delu. Ne le za pravični zaščitni zakon, temveč za reševanje vsakodnevnih problemov in utiranje poti dolgoročajšim perspektivam razvoja. Enotna delegacija je 12. marca priredila tiskovno konferenco v Rimu, ki je nagovorila vsedrjavno javno mnenje. 14. marca je bila na razgovorih v Beogradu. Imela je še druga srečanja.

Ne bi bilo prav, če bi pozabili na nekatere pomembne uspehe: na kritje dolgov Slovenskega stalnega gledališča iz deželnih skladov; na nekatere za Slovence in sploh za sožitje pomembne pobude v okviru tržaških in goriških krajevnih uprav; na dosežke nas samih, ki so seveda temeljni in ki so se pokazali ob štiridesetih in drugih

obletnicah naših ustanov in pobud; na samopomoč Benečanov na področju šolstva, tiska, izseljeništvu in tako dalje.

Končno je tu še dejstvo, da je zaenkrat ena veja parlamenta odobrila v sklopu državnih finančnih dokumentov 35 milijard lir finančnega kritja za bodoči zaščitni zakon.

Kakšen bo ta zakon — to je začetno vprašanje, ki se tu vrača. Minister Vizzini je proti koncu leta le izdelal predlog za vladni osnutek. Objavljen ni bil, kaže pa, da v zelo skromni meri upošteva slovenske zahteve. V sami vladni koaliciji je sprožil nasprotovanje nekaterih sil, ki bi rade še skromnejša določila.

Ali gre za resen predlog ali ne, ali bodo sile, ki delajo za sožitje, znale pokazati svojo moč ali ne, ali bomo znali Slovenci izbojevati dobro besedilo, to bo po vsej verjetnosti pokazalo leto 1986, enainštirideseto v naših povojnih prizadevanjih za resnično enakopravnost na naših tleh.

ij

—o—

NOVOLETNO SREČANJE V TINJAH

V Domu prosvete v Tinjah je bilo Novoletno srečanje, ki sta ga priredila Kato-liška prosveta in Referat za izobražence. Nad 100 ljudi, med njimi tudi Nemci, je prišlo na srečanje z dr. Antonom Trstenjakom, članom Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Predavatelj je načel problem, ki mu je dal naslov »O slovenski duši«. V tem okviru je imel dve predavanji z značilnima naslovoma »Značajska podoba slovenskega človeka«
in »O slovenskem ustvarjalnem duhu«.

Sledilo je predavanje z naslovom »Slovenske meje«. Po predavanjih se je razvila zelo živahna debata. Predavatelj je bil deležen posebne pozornosti tudi s tem, da so v Tinjah razstavili glavino njegovih knjižnih del. Med temi izstopa najnovejša objava z naslovom »Človek, bitje prihodnosti«. Ob robu prireditve je bila tudi razstava del koroškega slikarja Valentina Omana, ki ga je predstavil Janko Zerzer. Večer so popestrili člani pevskega zbora Radiški fantje in pianistka Snežana Strgar.

Nemirna Južna Afrika

Medtem ko je v Južno Afriko dopotovala delegacija ameriškega kongresa, da bi se na kraju samem seznanila z razmerami v državi, ki doživlja krvavo nasilje zaradi rasnega zatiranja, prihajajo iz Pretorie vesti o atentatih na belce. Ti so doslej zahtevali enajst človeških življenj med belopoltim prebivalstvom. Do zadnjega atentata v kronološkem vrstnem redu je prišlo na meji z Botswano. Zunanji minister Botha je že obvestil veleposlanike sosednjih držav, da bo Južna Afrika nastopila kar se da odločno proti tistim državam, ki bodo podpirale teroriste.

V Združenih državah pa se mudi črnski anglikanski škof Tutu, ki je pred dve-ma letoma prejel Nobelovo nagrado za mir. V Združenih državah bo ostal dva tedna, saj ima na sporedu celo vrsto predavanj o stanju v Južni Afriki in upravičenosti boja črnske večine za politične pravice.

Južnoafriškemu veleposlaniku v Washingtonu so te dni izročili poslanico, v ka-

teri milijon ameriških državljanov zahteva odpravo apartheida. Med enim svojih predavanj je škof Tutu dejal, da bi predsednik Reagan, če bi to resnično hotel, lahko v nekaj dneh dosegel miroljubno rešitev južnoafriške krize.

Iz Južne Afrike je tudi prispela vest, da je družba, ki upravlja platinov rudnik v Impali, odslovila 20 tisoč temnopoltih delavcev in zagrozila, da bo podobne ukrepe sprejela še za nadaljnjih 10 tisoč črncev. Razlog je — vsaj tako zatrjuje vodstvo rudnika — v divji stavki, ki traja od 1. januarja. V Južni Afriki črnici nimajo pravice stavkati, če s tem ne soglašajo podjetje. Stavko v Impali pa so oklical temnopolti delavci sami, zato je vodstvo rudnika menilo, da gre za protizakonito dejanje in jih masovno odslovila. Rudnik v Impali proizvaja 40 odstotkov platine na svetu. Kovina zavzema izredno pomembno mesto v moderni letalski industriji. Kovino pa tudi uporabljajo v vojaške namene.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

želi

vsem sodelavcem, nekdanjim članom,
abonentom in občasnim obiskovalcem
uspešno in zadovoljno 1986.

stališčih glede vsebine takega zakona — od najbolj omejevalnih stališč izrazitih nasprotnikov slovenske manjšine preko previdnosti, hudih protislovij, nezaupanja in pridržkov mnogih strank — do znanih doslednih zahtev slovenskih zastopnikov in nekaterih nam naklonjenih sil.

Ministrski predsednik Craxi je bil 1. in 2. februarja v Beogradu. Jugoslovanskemu vodstvu, ki se je zavzelo za zakon, ki naj bo v skladu z zahtevami in pričakovanji Slovencev, je zagotovil, da bo pospešil sprejetje zakona. Že 5. februarja je ministru za deželna vprašanja Vizziniju naročil, naj v desetih dneh pripravi osnutek.

Ta rok je seveda pretekel zaman, vendar je minister 1. marca sprejel slovensko enotno delegacijo in poslušal njene zahteve. Obljubil je nadaljnje posvete in sledil novim avdicijam senatnega odbora.

Senatni odbor je marca zaslišal predstavnike slovenske enotne delegacije in pa nekaj nacionalističnih italijanskih združenj, ki so v tem letu bolje organizirala svoje posege. Pri tem lahko računajo na neprikrito podporo krepkega dela italijanskega tiska pri nas. V kampanjo, ki ima očitno namen, da doseže čim skromnejšo vsebino bodočega zakona, sodijo še nekateri pamfleti, odrinjanje Slovencev v videmski pokrajini, zahteve po preštevanju Slovencev, špekulacije ob različnih priložnostih. Žal s tem sovpadajo tudi nekatera stališča oblasti, ki omalovažujejo ali pa ožijo že priznane pravice, na primer glede uporabe slovenščine v poštnem prometu ali v tržaškem občinskem razstavišču, prikazovanja nepotvorjene celovite podobe tržaške stvar-

Božične pesmi in melodije so prinesle veliko božičnega vzdušja

Božični čas — vsaj tako se zdi — navdihuje številne pevske zборе, pihalne orkestre in druge ustanove ter društva, da priredijo v tem obdobju koncerte božičnih pesmi oziroma praznične glasbe. Letos so imeli poslušalci veliko možnosti izbire.

Že zadnje nedeljo v adventu je priredila svoj tradicionalni koncert ob koncu leta nabrežinska godba na pihala »Nabrežina«. Pod vodstvom kapelnika Stanka Misleja je godba nastopila v nabrežinski telovadnici. Izvajala je vrsto priljubljenih motivov, ki so v dvorani ustvarili lepo praznično vzdušje. Na koncertu je nekaj pesmi zapel tudi moški zbor »Igo Gruden« iz Nabrežine. Kot je to že dolgoletna navada, so godbeniki nastopili tudi na božično jutro, ko so na trgu pred nabrežinsko cerkvijo zaigrali nekaj skladb, med njimi Gruberjevo Sveto noč.

Na Opčinah

Župnija sv. Jerneja in mešani pevski zbor »Sv. Jernej« sta na božič popoldne priredila uspešen koncert božičnih pesmi, pri katerem so sodelovali domači zbori. Prva so nastopila dekleta MPZ »Vesela pomlad«. Gre za deklški zbor, ki je nastal iz mladinskega in že nekaj časa vadi v tem sestoju. Petje je bilo zelo zlito in tri pesmi, ki so jih dekleta zapela, so v cerkvi ustvarile res prijetno božično vzdušje. Sledil je nastop zbora »Vesela pomlad«, ki je tudi zapel tri pesmi, za zaključek pa so vsi zbori skupno zapeli še črnsko duhovno Amen, ki so jo izvedli ob spremljavi instrumentalnega tria.

Ostali del koncerta je izvedel mešani pevski zbor »Sv. Jerneja«. Ta vokalni ansambel, ob prej omenjenih, vodi Franc Pohajač, ki je tudi tokrat skrbno in dovršeno pripravil pevce in pevke. Mešani zbor je v svojem delu zapel vrsto znanih, priljubljenih božičnih pesmi, med temi pa je bila na openskem koncertu prvič izvedena v mešanem sestoju pesem »Noč najjasnejša«, ki jo je po predlogu Lojzeta Bratuža priredil Stane Malič. Božično misel je na koncertu posredovala Jelka Cvelbar, napovedovala pa je Barbara Škerlavaj.

V Marijinem domu v Trstu

Na božič popoldne je bil lep božični večer tudi v Marijinem domu v ulici Risorta v Trstu. Tu so pred polno dvorano nastopili otroci šentjakobske dramske skupine,

ČESTITAMO!

Prof. Majdi in Fabiu Šturmanu se je za božične dni rodila hčerka ALJA. Srečni-ma staršema in Primožu, ki je dobil sestrico, izrekajo čestitke, mali Alji pa želijo obilo sreče in uspeha v življenju — prijatelji in znanci iz Trsta in z Opčin. Čestitkam se pridružuje tudi Novi list.

pripravila avtorica igre Dina Slama. Po igri pa je nekaj božičnih pesmi zapel še mešani zbor od Novega sv. Antona, ki je pel pod vodstvom Tomaža Simčiča.

Tudi na praznik sv. Štefana je bilo nekaj zanimivih koncertov. Naj omenimo vsaj dva. Godbeno društvo Prosek je priredilo koncert ob zaključku leta. Koncert je bil v prenovljenih prostorih kulturnega doma Prosek-Kontovel in je privabil številno občinstvo. Pod vodstvom Slavka Lukše so godbeniki nastopili s prenovljenim repertoarjem, ki so ga pripravili v zadnjih mesecih. Tudi proseški koncert se je zaključil z Gruberjevo Sveto nočjo, ki jo je pomagalo peti vse zbrano občinstvo.

V Križu

Zanimivo doživetje je bil božični orgelski koncert v Križu. Letos je tamkajšnja župnijska skupnost povabila v goste znanega orglarja prof. Huberta Berganta, ki je izvajal same božične skladbe in pastore od sodobnih, še živčih avtorjev, od Božične toccate O. Macha do treh koralov J. S. Bacha. Prijetno presenečenje sta bili dve skladbi slovenskih avtorjev, Premrlova Pastoral in skladba Sveti trije kralji, ki jo je napisal S. Kimovec.

Božično misel je podal msgr. Franc Krapež, na koncu pa so kriški otroci zapeli tri pesmi.

V goriški stolnici

Združenje cerkvenih pevskih zborov iz Gorice je priredilo božični koncert v goriški stolnici v nedeljo, 29. decembra. Nastopilo je pet zborov, dva mladinska in trije mešani. Pod vodstvom Elvire Chiabai sta nastopila združena mladinska zbora iz Štandreža in Podgore. Skupno so zapeli tri pesmi. Sledil je nastop mladinskega zbora iz Števerjana, ki ga je vodila Anka Černic. Tudi ta zbor je zapel tri pesmi.

Sledil je nastop mešanega zbora iz Štandreža, ki ga vodi Mirko Špacapan. Pevci so nastopili v prezbitariju. Med zapetimi skladbami pa je bila zanimiva že skoraj pozabljena »Laetentur coeli« Vinka Vodopivca.

Pod vodstvom Tomaža Tozona in ob orgelski spremljavi Hermana Srebrniča je nastopil števerjanski pevski zbor. Posebno zanimiva se nam je zdela pesem »Božična noč«, ki jo je uglasbil danes malo poznani, a nedvomno zelo obetavni skladatelj Renner. Koncert je zaključil mešani zbor Rupa-Peč, ki ga vodi Dimitrij Rejec, pri orglah pa je bila prof. Lojzka Bratuž. Tudi ta zbor je zapel tri pesmi; posebno prepričljivo je zazvenela Tomčeva »Presveta noč«.

Novoletni koncert

Dogodek zase pa je bil Novoletni koncert Komornega orkestra RTV Ljubljana, ki so ga priredili slovenski denarni zavodi iz Trsta in Gorice. V petek, 3. januarja, je bil koncert v Kulturnem domu v Trstu.

nadaljevanje na 8. strani ■

Razstava »Beseda in knjiga« na Pomorski postaji

Na Pomorski postaji v Trstu je bila v dneh od 23. do 28. decembra na ogled zanimiva, pravzaprav enkratna razprava »Beseda in knjiga«, ki je bila posvečena slovenskim reformatorjem in njihovim književnim delom. S tem v zvezi je bilo v ponedeljek, 23., v prostorih tržaške filozofske fakultete predavanje, o katerem poročamo na drugem mestu. Radi pa bi napisali tudi nekaj besed o razstavi sami.

Najprej se skupaj s številnimi drugimi, predvsem mnogimi učitelji in profesorji sprašujemo, zakaj so priredili to razstavo v času božičnih počitnic, ko je mnogi, zaradi objektivnih težav in zadržkov niso mogli obiskati. Kljub temu pa je razstava doživela zadovoljivo visok obisk. Ljudje in tudi dijaki so pokazali precejšnje zanimanje za te res edinstvene primerke originalnih protestantskih knjig ali njihovih reprodukcij, ki v resnici pomenijo začetek in preporod slovenskega kulturnega življenja, vsaj kar se tiče knjižnih izdaj.

Obiskovalci so si lahko ogledali te dragocene primerke, ki jih je ob tej priložnosti dala na razpolago Narodna in univerzitetna knjižnica iz Ljubljane. Ob teh knjigah so razstavili še velike portrete najvidnejših reformatorjev, velika podoba Primoža Trubarja pa je kraljevala sredi dvojezičnega naslova razstave na pročelju Pomorske postaje. Ob vsem tem so bile tudi fotokopije nekaterih likovnih stvaritev iz tega obdobja, ki so lepo predstavljale burno in

preizkušeno obdobje, ko je v Evropi in na Slovenskem sredi kug, vojn in pomanjkanja začelo reformatorsko gibanje, ki je korenito spremenilo kulturno in politično podobo stare celine.

Ob tej priložnosti so organizatorji: Univerzi v Trstu in Ljubljani, Tržaška pokrajina, NUK iz Ljubljane in NSK iz Trsta izdali tudi priložnostno dvojezično publikacijo »Parola e libro - Beseda in knjiga«. Na 67 straneh velikega formata po uvodnih mislih prof. Jožeta Pirjevca objavlja dva prispevka. Boris Paternu piše o »Ideoloških in literarnih razsežnostih slovenske reformacije«, Branko Berčič pa objavlja prispevek »Slovenska beseda in slovenski reformatorji v tisku 16. stoletja. Uvodnim mislim sledi kronološki bibliografski pregled. Oba članka sta prevedena.

Teden dni so torej imeli Tržačani možnost, da so obiskali to razstavo. Mogoče je bil to najmanj primeren teden v vsem letu, vseeno pa mislimo, da je ta razstava lahko pustila določeno pozitivno sled v mestnem tkivu. Ne samo med Slovenci, ampak predvsem pri onih someščanih, ki jim ni bilo nikoli povedano, da je tržaški škof Bonomo razlagal latinske tekste tudi v slovenščini.

Pred odprtjem razstave Beseda in knjiga, ki je bila posvečena slovenski protestantski reformaciji na tržaški Pomorski postaji, so njeni pobudniki priredili zanimivo okroglo mizo o slovenski reformaciji in njenih evropskih razsežnostih.

dalje na 7. strani ■

ki je uprizorila kratko, a pristrčno božično igro. Ta je predstavljala, kako so narava in pastirčki doživljali božično noč. Glasbene vložke k igri — šlo je za stare ljudske božične pesmi — je pela manjša komorna skupina. Tako male igralce kot pevce je

Izšel je decembrski Števerjanski vestnik

Čeprav smo v januarju, bomo vseeno napisali nekaj vrstic o zadnji številki lanskega Števerjanskega vestnika, ki je med božičnimi počitnicami prišel na naše uredništvo.

Že božično in novoletno voščilo na prvi strani nas spomni, da deluje v Števerjanu zelo veliko skupin in ustanov in da je v vasi bogata kulturna, športna in glasbena dejavnost.

V branje nas uvede kratka črtica, podpisuje jo Iztok. Napisana je bila za božič leta 1955, njen naslov se glasi »Rojen je Rešenik«. Na naslednji strani si lahko preberemo izvirno voščilo priljubljenega pesnika številnih slovenskih popevk Ivana Malavašiča, to je pesem z naslovom »Srečno vsem«.

Sledi zanimiv prispevek enologa Ivana Vogriča, ki bralcem razlaga, kako pridobivamo peneča se vina. Članek nas med drugim seznanja z vestjo, da so tudi nekateri števerjanski vinogradniki začeli s poskusno pridelavo penečih se vin. Upajmo in voščimo jim, da bo to dobra kapljica.

Vestnik objavlja nato vrsto drobnih novic o delovanju mladinskega zbora, ki ga vodi učiteljica Anka Černic, ansambla Lojzeta Hledeta, delovanju dekliskega zbora ter o posebno slovesni polnočnici, ki so jo letos pripravili v Števerjanu. Zanimiv je članek, ki ga podpisuje Damjan Terpin, o tem, kako pripravlja Mladinska sekcija Slovenske skupnosti posebno brošuro, ki naj bi Slovencem pomagala, da vrnejo poitalijančene oblike svojega imena v slovensko obliko. Ob tem pa si lahko preberemo še poročilo o zlati maši prelata Andreja Simčiča na Kojškem. Pametna in koristna se nam zdi zamisel Števerjanskega vestnika, da ponatiskuje članke, ki so bili objavljeni v drugih listih. Tako je tokrat objavljen intervju z nabrežinskim županom Bojanom Brezigarjem. Objavila ga je lanska 9. številka Mladike in ob tem še zanimiv poseg, ki ga je v imenu goriške trgovinske zbornice prebral Hadrijan Corsi na 52. zasedanju italijansko-jugoslovanske trgovinske zbornice v Milanu.

Poleg nasvetov umnim gospodarjem in šaljivemu pogovoru med Tončetom in Pepčem beremo na straneh vestnika še članek Damjana Terpina o letošnjem 17. letniku glasila. Dobimo tako nekaj dragocenih vesti o nastajanju in delovanju lista, ki nedvomno opravlja pomembno kulturno in mativno poslanstvo.

—o—

ŠTEVILO PREHODOV NA GORIŠKEM

Mejo med Italijo in Jugoslavijo je v goriški pokrajini lani prestopilo 8 milijonov 318 tisoč ljudi, kar je za 35 odstotkov več kot leta 1984. Po odpravi pologa se je podvojil prehod jugoslovanskih državljanov. Na tiskovni konferenci je načelnik obmejne policije povedal, da je italijanska policija lani na meji zavrnila okrog 60 tujih državljanov. Največ je bilo Turkov, nato Jugoslovancev, v glavnem Ciganov, Tunizijcev in drugih.

Renco Fradolič že drugič pred sodniki zaradi lepljenja letakov Ssk

Tajnik mladinske sekcije iz Gorice se bo moral spet zagovarjati pred sodiščem zaradi znanih dogodkov, ki so se pripetili v Doberdolu v juniju leta 1983. Ob takratnih deželnih, pokrajinskih in političnih volitvah je občinski volilni urad iz Doberdola javil prefekturi, da so izobešeni volilni letaki Ssk izven prostorov, ki so tem namenjeni po zakonu. Fradolič je izobesil letake, ki so vabili na mladinski shod v Števerjan po raznih trgovinah in gostilnah ob dovoljenju zasebnih lastnikov. Hkrati je razdelil nekaj prostih izvodov političnega lističa »Beseda in dejanje«, ki ga ponavadi izdaja deželni odbor mladinske sekcije Ssk. Na poziv volilnega urada je prefektura takoj javila orožnikom, naj zaplenijo propagandni material in prijavijo Fradoliča okrajnemu sodniku (pretorju iz Tržiča).

Po približno dveh letih se je začel kazenski proces. Letake, »Besedo in dejanje«, sodno preiskavo, zaplenjeno gradivo je tržiški pretor dr. Reinotti po zaslišanju prič analitično presojal v kar treh dolgih avdiencah. Izid procesa, katerega sankcija je

bila 6-mesečni arest in globa do zneska 1 milijona lir, je bil za tajnika mladinske sekcije pozitiven: oprostitev zaradi pomanjkanja dokazov. Sodnik je v motivaciji odločbe obrazložil, da ni popolnoma dokazano, da je šlo za pravo volilno propagando, saj je tudi znak na volilnih shedah bil različen od tistega na letakih ... A ni še dovolj. R. Fradolič je s pomočjo odv. dr. R. Cattaninija iz Tržiča vložil priziv na odločbo pretorja in sicer na sodišče v Gorico, ki bo odločalo v 2. stopnji.

Doberdolski dogodki bodo torej spet v presojo sodnikom v Gorici, 10. januarja, ob 9. uri. Tokrat bo šlo za potrditev prejšnje dvomljive odločbe zaradi pomanjkanja dokazov ali pa za popolno oprostitev.

—o—

PROMET PO RONŠKEM LETALIŠČU

Leta 1985 je šlo preko ronškega letališča skoro 300 tisoč potnikov. Od tega odpade 250 tisoč na notranje polete, nekaj več kot 15 tisoč na chartarske polete, 27 tisoč potnikov je pristalo v Ronkah, ker tedaj ni bil možen pristanek na drugih letališčih, zlasti pa na Beneškem, 6 tisoč potnikov pa je vzletelo ali pristalo z manjšimi letali.

Podatki so razveseljivi, saj je v vsedržavnem merilu število potnikov na notranjih progah padlo za 11 odstotkov, število chartarskih potnikov pa kar za 30 odstotkov.

Izboljšal se je položaj na odseku za tovorni letalski promet. Upravitelji letališča v Ronkah bi vsekakor v letošnjem letu radi dosegli, da bi bilo to letališče vpisano na seznam mednarodnih letališč. Družba Aligiulia pa naj bi prevzela tudi mednarodne polete in še zlasti letalske povezave z Dunajem in Münchnom. Precej obetavni so tudi stiki s Prago in Budimpešto, kar bo morda privedlo do letalske povezave s tema prestolnicama. Nekaj upov je tudi za letalsko povezavo z Londonom.

ZASKRBLJENOST V FURLANJI

V Furlaniji je zavladala precejšnja zaskrbljenost, ker pristojna rimska oblast ni podaljšala veljavnosti predpisov o davčnih olajšavah, ki so jih bili svoj čas določili za furlansko področje, prizadeto od potresa. Olajšave so se prenehale 31. decembra lani.

V Vidmu je bila seja, ki jo je vodil deželni tajnik Krščanske demokracije Longo in se je udeležil tudi predsednik deželne vlade Biasutti, na kateri so ugotovili, da je bil na podaljšanje veljavnosti predpisov opozorjen tudi finančni minister Visentini. Med razpravo so ugotovili, da vsebuje zakonski predlog, ki so ga vložili parlamentarci vladne večine za izvedbo zadnjih obnovitvenih del na potresnem območju, posebne predpise, katerih namen je, da se ohranijo omenjene davčne olajšave.

Sindikata slovenske šole v Gorici

Dne 20. decembra 1985 so se sestali novoizvoljeni odborniki Sindikata slovenske šole - Tajništvo Gorica. Prebrali so zapisnik zadnjega občnega zbora, ki je bil 12. decembra 1985, vzeli na znanje izide volitev in iz svoje srede izvolili vse tri odbore z zadevnimi dolžnostmi. Izvršni odbor sestavljajo Albin Sirk - predsednik, Vladimir Šturm - podpredsednik, Leopold Devetak - tajnik, Marijan Bednarik - zapisnikar, Jože Pahor - blagajnik in gospodar, Marijan Vončina - član, Mira Braini - članica, Ivo Tommasi - član, Ivan Sirk - član. Nadzorni odbor sestavljajo Nataša Paulin - predsednica, Sergij Korošec - član, Nevica Budal - članica. Razsodniški odbor sestavljajo Silvan Bevčar - predsednik, Ivan Bratina - član, Sonja Klanjšček - članica. Poleg teh dolžnosti so si odborniki določili še druge, ki jih narekuje razvejana sindikalna dejavnost.

Novoizvoljeni predsednik Izvršnega odbora se je zahvalil navzočim za izkazano

zaupanje in podčrtal, da bo delo Sindikata potekalo po utečeni poti, to je ne politični, ampak strokovni. Saj tako je zapisano tudi v 3. členu pravilnika. Po tej poti je Sindikat že veliko pridobil za slovensko šolo; med zadnje dosežke spada slovenska sekcija Industrijskega tehničnega zavoda »G. Galilei«. K svojim pomembnejšim pobudam je Sindikat vedno pritegnil ostale komponente manjšinskega življenja, zbudil zanimanje in dobil v njih oporo. Ni nikoli deloval kot aristokratska kasta, marveč vedno ljudsko in demokratično. Sredi manjšine, pa tudi pri italijanskih oblasteh si je pridobil status edinega pravnega sobesednika v zadevah slovenske šole: izvoljen na osnovi demokratičnega pravilnika šteje v svojo organizacijo malodane vse slovenske šolnike na Goriške. Vlogo sindikata je treba še nadalje krepiti, je menil novoizvoljeni predsednik, in pri tem poudaril, da čvrstost Sindikata pomeni hkrati čvrstost narodnega zamejskega življenja.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Izredno pričevanje

Zapis ob knjigi Franca Jeze »Spomini iz taborišča«

Nedvomno zasluži poseben poudarek izid Jezovega dela, ki ga letos med svojimi knjigami ponuja Mohorjeva družba v Gorici; to pa ne samo zato, ker gre za dokument, ki seznanja današnjega večkrat prepovršnega človeka z usodo neštevilnih evropskih množic za časa drugega svetovnega spopada, ampak v veliki meri prav zavoljo načina, kako se je avtor lotil takó zahtevne snovi. Nešteto je namreč tekstov, ki popisujejo izkustva v taboriščnem svetu, nekateri so bolj zvesto pripovedni, drugi bolj osebno izpovedni, tretji znanstveno raziskovalni; poredkoma pa se bralec sreča s primerom, v katerem se poročilo pojavlja kot zvesta, a hkrati umirjena in skoraj odmaknjena pripoved. To je lepo uspelo Francu Jezi. Kljub temu namreč, da se pred nami zvrstijo vse prej kot spodbudne podobe neverjetno dolgega filmskega traka, jih avtor podaja s tako rahlim in tekočim slogom, da se zdi, kot da bi se njegovo pero komajda dotikalo papirja. Zato gre za zares izredno pričevanje. Tragika je pač tam, nikakor je ni mogoče polepšati; hudobija je vseskozi prisotna, ne moreš je omiliti. In vendar. Vendar se avtorju posreči, da je ves nekako v razločni, torej ne samo časovni, razdalji od tega, kar pripoveduje. Nehoteni razdalji seveda, prav zato pa svojevrstni, enkratni, takó da imaš kar naprej vtis, da si ob neskončnem kirurškem posegu ki ga sproti blaži nenehno trajajoča anestezija.

To je res kvaliteta tega dela, v katerem sta nekako paralelno združeni opisnost in psihološka poglobljenost, zvestoba apokaliptični stvarnosti in delikatni jezikovni izraz. Saj, ker je jedrnat in obenem mehko tekoči jezik tudi ena izmed posebnih vrlin te Jezove knjige. Na kratko: na teh straneh se piscu posreči tisto zlitje realnosti in človeškega odziva nanjo, ki je najtežavnejša naloga dobrega pričevalca.

Res, morebiti bi pripomnil, da je bilo za Jezovo sreča v nesreči tisto delo na dachauski plantaži, ki ga tako imenitno popisuje in ki ga je očitno

rešilo premestitve v kako usodno »podružnico« Dachaua, kot se je to zgodilo neštetim drugim, ki se niso vrnili iz dežele smrti. Zato mu tisto plantažno oazo lahko zavida marsikdo, ki se je takrat prebijal skozi krematorijski univerzum. A prav zato se tudi bralec odločno upre nesmislu, ko mu avtor nedolžno prizna, da se je zavoljo skušnjave, da bi doživel neko spremembo, odločil za odhod iz Dachaua v neznanu, tako da je nedvomno tvegal, da se pogubi. Saj se potem vendar reši skorajda po naključju.

A kaj, Jeza je bil tak, stavil je bil na svobodo; in ti nuji je ostal zvest tudi po koncu voj-

ske, ko se je, kot eden izmed simpatizerjev osvobodilnega gibanja, spet podal v neznanu, a tokrat zato, ker ni prenesel stalinističnega ozračja nad slovenskim svetom.

Vsekakor mora človek obžalovati, da ti njegovi spomini (boljši bi bil zanje Jezov naslov **V dachauskih blokih!**) niso izšli v knjigi, ko je bil avtor še z nami, saj bi mi ob njih začasno odmlili njegove eminentne publicistične sposobnosti in se poglobili v njegov suvereni prikaz tudi slovenskega holokavsta.

To priznanje bi bil Jeza upravičeno zaslužil, a smo, žal, ob njegovi osebi marsikdaj in marsikaj spregledali, ker je zavoljo svoje mnogostranosti usmeril našo pazljivost drugam. Ta knjiga pa zdaj priča — posebno njenih prvih petdeset strani — da spada Jeza med tiste razgledane in pogumne krščanske ljudi, ki so, ob uri odločitve, prisluhnili klicu zgodovine, a jih je povzvil najpoprej en, potem pa še drugi ekskluzivizem.

Boris Pahor

Izšla je nova številka revije Zaliv

Revija Zaliv je ostala zvesta svoji obljubi in je bila pred božičnimi prazniki spet med nami. V sinjih platnicah prinaša vrsto člankov, glos in drugih prispevkov. Številka obsega kar 266 strani in je kot običajno zvesta spremljevalka slovenskega političnega in kulturnega življenja. Ta številka je posvečena Spomenki Hribar, ki je s poglobitvijo spomina rodne biti, tako je napisano v posvetilu, potrdila veljavnost narodne identitete, z razpravo »Krivda in greh« pa slovenskim ljudem na novo razodela svetost življenja in smrti.

Na prvem mestu revija objavlja članek Borisa Pahorja z naslovom »Na odločilnem razpotju«. Gre za zapis ob nekaterih pomembnih zgodovinskih obletnicah, kot so 40. obletnica konca druge svetovne vojne, 10. obletnica osimskega sporazuma, obletnica izida zgodovinskih izjav Edvarda Kocbeka in končno tudi 20-letnica izhajanja revije Zaliv. Morda velja opozoriti na besede, ki jih je Pahor napisal ob 20. obletnici revije: »Mirne duše lahko rečemo, piše Pahor, da vprašanje, ki nam je bilo pri srcu, to je potrjevanje slovenske identitete, danes ne samo ni več sporno, ampak so ugotovitve, polemike, zaskrbljenost v samem

matičnem političnem, gospodarskem in kulturnem svetu prerasle vse, kar smo skrbno in vztrajno nizali in ponavljali v preteklih dveh desetletjih. Nobene posebne dobre ocene ne pričakujemo, nadaljuje avtor, za opravljeno delo; vendar si ne moremo kaj, da ne bi poudarili, kako ni v vseh teh letih noben list, nobena revija, nobena študija o nacionalnih vprašanjih, noben tekst v Sloveniji omenil Zaliva ali pisca v njem. To se pravi, da je anatema, ki je bila v tistem izrečena nad revijo, pomenila popolno zaporo za vsakogar, ki bi ga obšla skušnjava, da bi jo navedel. A to pomeni tudi, nadaljuje Boris Pahor, kako ekskluzivistično popolna je bila blokada nad slovenskimi vestmi; to pa nazadnje še pomeni, da je bil slovenski svet po odpravi izvirne Osvobodilne fronte v območju monopola, ki »siromaši ustvarjalnost in vodi v enostranska in nekontrolirana dejanja«, kot je podčrtal Kocbek pred desetimi leti. Vseh 20 let je revija izhajala, poudarja avtor, ne da bi bili uredniki in sodelavci kakorkoli plačani ali honorirani. Redni izid revije pa so omogočile sprotne podpore prijateljev in pa vsakoletni prispevek urada za tisk Dežele Furlanije - Julijske krajine, brez katerega ne bi mogli kriti stroškov za tisk. To naj bo zapisano, zaključuje svoj članek Boris Pahor, za morebitnega jutrišnjega zgodovinarja, ki bo pretesal vsebino naših letnikov in se ukvarjal z raziskovanjem takoimenovanega enotnega slovenskega kulturnega prostora, z ocenjevanjem kulturnega politike tukajšnjega z matico povezanega foruma.

Sledijo številni prispevki, kot na primer sestavek z naslovom: »Slovenski pismovnik« Vlada Kresnika, prispevek Viktorja Blažiča z naslovom »O samoumevnosti in pozabi slovenske biti«, »Pripoved o letu 5744« Ferruccia Fölkla, odlomki iz dnevnika 1957 Ezia Martina, »Poglavje iz kronike o rodbini Fabiani iz Kobdilja« Renata Ferrarija, sestavek Milana Lipovca z naslovom »O črvu in sredici«, čemur sledijo zanimivi dnevniški zapiski Borisa Pahorja z naslovom »Usodni premiki«. Zaliv objavlja ponatis intervjuja s Spomenko Hribar, ki je izšel v listu Mladina v letošnjem aprilu z naslovom »Krivda in greh«. Zaliv prav tako objavlja ponatis odlomka iz odgovora Matevža Krivica Mitji Ribičju z naslovom: »O etiki osvobodilnega boja«, ki je izšel v »Naših razgledih« v letošnjem januarju. Sledi govor, ki

Nova številka revije Mladika

Tik pred Božičem je prišla iz tiskarne decembrska številka revije Mladika. To je zadnja številka pred visokim jubilejem: prihodnja številka bo namreč prva v 30. letniku. Na bližnji jubilej bežno opozarja že uvodnik »Ure in zvezde božiča«, ki je sicer ubran na božično razpoloženje in pri tem spominja na razpršenost in hkrati povezanost Slovencev po vseh deželah sveta. Sledi novela Pavleta Zidarja »Sveta noč, blažena noč«. Novela obuja spomin na tesnobni božič v nacističnih zaporih v Begunjah leto dni pred koncem vojne.

Med literarnimi prispevki v tej Mladiki omenjamo še pesmi, ki sta jih poslala Vinko Beličič in Vladimir Kos. Več je tudi poročil o novih slovenskih knjigah: Vinko Beličič ocenjuje pesniško zbirko Franceta Papeža Dva svetova, Ester Sferco poroča o knjigah Alojza Rebule Oblaki Michigana in Savlov Demon, Lelja Rehar piše o Anderličevi in Zadnikarjevi razkošni publikaciji Lepote slovenskih cerkv, Martin Jevnikar pa ocenjuje pesniško zbirko Ljubke Šorli Rumeni

ko zlato so zdaj kostanji, zbirko Irene Žerjal Alabaster, Florjana Lipuša povest Jalov Pelin ter knjigo z dneviškimi zapisi Sledovi Drage.

Mladika se spominja tudi 40-letnice Slovenskega stalnega gledališča v Trstu s tem, da ponatiskuje ocene prvih treh predstav v letu 1945; ocene je napisal Jože Peterlin, ki je ves povojni čas kot kritik in poročevalec spremljal delo našega gledališča. V reviji zasledimo dalje nekaj kritičnih zapisov o kulturnih in drugih dogodkih našega kraja in časa; objavljeni so kot samostojni članki, v stalnih rubrikah in med pismi bralec: med temi izstopa pismo Borisa Pahorja v zvezi z nastankom in poslanstvom Slovenske levice. V rubriki Imena naših krajev, ki jo piše Pavle Merku, sta tokrat na vrsti Nabrežina in Brojnica. Veliko zanimivega drobiža je posejana tudi v rubriki Antena. Kot dokument je tokrat objavljeno pismo, ki so ga objavili slovenski duhovniki iz tržaške, goriške in videmske pokrajine in ki se nanaša na problem globalne zaščite Slovencev v Italiji.

Sodobno kmetijstvo

Klanje prašičev

Prašiča pred zakolom vsaj 12 ur ne krmino in ne vznemirjamo. Tako je meso boljše za takojšnje uživanje in za predelavo v mesne izdelke. Pravilno je, da živali pred zakolom, meso in organe zaklanih živali pregleda živinozdravnik, posebno še, če zaklana žival ni namenjena izrecno le domači porabi.

Navedli bomo le nekaj primerov, kdaj meso in organi zaklanih prašičev niso primerni za prehrano ljudi. Nikakor ne smemo klati živali, ki kažejo znake bolezni, pa naj bo to samo neješčnost ali otožnost, kaj šele povišana temperatura. V vseh takih primerih je treba obvezno poklicati živinozdravnika, ki bo dovolil zakol ali ukazal zdravljenje.

Najpogostejše parazitno obolenje prašičev, ki ga po klanju ni težko ugotoviti, je mehurjavost, ki sodi med bolezni, nevarne tako živalim kot človeku. Pri zakolu obolelega prašiča najdemo spremembe na jetrih, in sicer manjše ali večje bele mehurčke, obdane s čvrsto belo ovojnico. Včasih je mehur velik kot moška pest ali še večji.

Če najdemo mehurjeva jetra, meso ni nevarno za zdravje ljudi in to v vsaki obliki, jetra pa moramo zavreči, če je v njih več mehurčkov, ki jih ni mogoče izrezati. Jetra je treba sežgati, nikakor ne zavreči, da bi jih požrli psi, kajti mehurčki v jetrih so razvojna oblika majhne pasje trakulje. Če tak mehur poje pes, se v njem razvije nova trakulja in tako je razvojni krog parazita sklenjen. Psi s to trakuljo pa so za človeka, zlasti za otroke zelo nevarni. Če pojemo jajčece trakulje, ki jih pes izloča z iztrebki, se pri otrocih, ki objemajo in ližejo pse, v jetrih razvijejo majhni mehurji, ki so zelo nevarni, če jih je veliko. Še lažje se okužijo prašički, ki rijejo po blatu in požirajo jajčece trakulje. Poleg prašičev so vmesni gostitelji trakulje ovce in koze, govedo pa redkeje.

Ikričavost je naslednja parazitna bolezen, ki pa ni pogosta, a je nanjo treba paziti pri klanju prašičev. Ob pregledu mesa ugotovimo številne drobne mehurčke, velike kot pšenično zrno. Posuti so povsod po mesu, srcu in jeziku, po jetrih pa ne. Takš-

no meso ni primerno za prehrano ljudi. Drobni mehurčki so ikrice, razvojna oblika človeške trakulje. Prašič se okuži, če požre jajčeca trakulje, ki jih izločajo trakuljavi ljudje. V njegovem organizmu nastanejo iz jajčec obrobnih mehurčki, ikrice, nasedijo se predvsem v mišičnini, torej povsod po mesu. Če bi človek jedel premalo kuhanega ikričavo meso, bi se v njegovih prebavnih razvile odrasle trakulje. O uporabi mesa nujno odloča živinozdravnik.

Vedno več je primerov nevarne bolezni trikineloze, zlasti tam, kjer prašič ni bil zrejen doma, pač pa kupljen v kraju, kjer se je pasel. Vsaka sprememba na notranjih organih po zakolu zahteva živinozdravniški pregled celo bolj kot meso.

Z. T.

NOVICE

INFLACIJA V ZAHODNI NEMČIJI

V Zahodni Nemčiji so objavili podatke, ki kažejo, da je v pravkar minulemu letu dosegla inflacija le 2,2%. To je najnižja stopnja inflacije v Nemčiji po letu 1969. Najhujšo inflacijo so imeli v Zahodni Nemčiji leta 1974 s 7 odstotki, kar je seveda neprimerno manj kot v Italiji.

—o—

Ameriški predsednik Reagan je napovedal gospodarske sankcije proti Libiji in je pozval evropske države, naj se pridružijo ameriški pobudi, da se prekinejo vsi gospodarski in trgovinski stiki z Libijo, zibelko mednarodnega terorizma.

—o—

Na povabilo šefa sovjetske diplomacije Ševardnadzeja je dopotoval na obisk v Moskvo jugoslovanski zunanji minister Raif Dizdarevič.

—o—

Tržaško in goriško odposlanstvo je bilo v torek, 7. t.m., na pogovoru s podtajnikom v predsedstvu vlade Amatom. Člani odposlanstva so obrazložili vsebino dokumenta, ki opozarja na hudo gospodarsko krizo in navaja predloge za njeno postopno odpravo.

RAZSTAVA BESEDA IN KNJIGA NA POMORSKI POSTAJI

■ nadaljevanje s 4. strani

stih. Predavanja so bila v dvorani Ferrero na tržaški filozofski fakulteti, kjer je zbrane poslušalce in goste pozdravil prof. Pirjevec.

Sledila so predavanja profesorjev Paternuja in Gestrina z ljubljanske univerze in Del Cola ter Cavazza s tržaške univerze. Prof. Paternuj je poslušalce opozoril na narodni, jezikovni in širše kulturni pomen reformacije na Slovenskem. Zgodovinar Gestrin je obrazložil zgodovinski okvir obdobja, v katerem se je na Slovenskem pojavilo reformatorsko gibanje. Posebno zanimiv je bil prikaz notranjepolitičnega položaja sredi 16. stoletja, saj je za razumevanje reformatorskega gibanja potrebno upoštevati tudi politične razmere.

Nekaj novih pogledov na to obdobje sta v svojih predavanjih podala profesorja Del Col in Cavazza. Prvi je orisal reformatorsko gibanje v Benetkah in stike, ki so jih italijanski reformatorji imeli z Nemčijo in Švico ter posredno tudi Trubarjeve stike z italijanskimi reformatorji največkrat po posredovanju skupnih, nemških prijateljev. Del Col je na koncu svojega posega opozoril tudi na stike med furlanskimi in slovenskimi reformatorji.

Zadnji predavatelj, profesor Cavazza je razčlenil lik Primoža Trubarja kot edinstvenega predstavnika protestantizma avguštanske smeri, ki je edini imel aktiven odnos do širjenja vere. V zvezi s tem je bilo posebno zanimivo slišati, kakšne vplive je Trubar imel na Goriškem in med nekaterimi furlanskimi protestanti.

Sledila je debata, ki je osvetlila nekatere nadaljnje podrobnosti o reformaciji na slovenskih tleh, v Trstu, Gorici in Furlaniji.

—o—

IZŠLA JE NOVA ŠTEVILKA REVIE ZALIV

■ nadaljevanje s 6. strani

ga je imel Boris Pahor v Cankarjevem domu v Ljubljani v letošnjem januarju in ki mu je avtor dal naslov: »Narodne identitete ni mogoče rešiti z ideološkim ekskluzivizmom«. Revija objavlja tudi nekaj polemčnih pisem Borisa Pahorja, fleše o novih knjigah, zaključuje pa se z običajno svobodno tribuno. Pesmi so za to številko pripisovali Marija Kostnapfel, Janko Ferk in Bruna Pertot. Na koncu najdemo še gloslo »Ob nekem intervjuju«, se pravi polemičen zapis Borisa Pahorja v zvezi s pogovorom, ki ga je imelo uredništvo Naših razgledov z Markom Kravosom v letošnjem aprilu.

DUŠAN ČERNE

Zakaj smo in ostanemo Slovenci

VII.

NARODNI IZKORENINJENCI

Preden zaključim, se mi zdi potrebno opozoriti še na pojav, ki se sicer ne tako izrazito kot drugod, vendarle tudi pri nas, širi in s katerim sta združeni narodna brezbržnost in mlačnost. To je pojav iztirjene mladine. Pri izkoreninjenih mladincih in mladinkah je značilno, da so izgubili vsak etični čut. Zanje je odločilno samo eno: njihovi nagoni. Tem se slepo prepuščajo brez slehernega samopremagovanja. Že od mladega so več ali manj prepuščeni samim

sebi. Družina, ki bi morala dati mlademu človeku temeljno etično in narodno zavest, mu zaradi gmotnih težkoč in včasih zastran lastnega moralnega razkroja ne nudi več tiste opore, ki jo od nje mladi ljudje upravičeno pričakujejo. Naša šola se zaradi političnih razmer omejuje zgolj na strokovni pouk in prepušča narodno in delno tudi etično vzgojo izvenšolskim organizacijam. Te pa so izgubile stike z dobršnim delom mladine. Taki mladinci postanejo ponavadi žrtev okolja. Njihova duševna hrana so razni »fumetti«, ilustrirani časopisi, filmi, ki povečujejo bogastvo,

nasilje, zločine, razporoke, zakrito prostitucijo.

Strani raznih revij polnijo članki, ki v najzapeljivejših barvah slikajo lagodno življenje v razkošnih vilah in hotelih, v dragih kopalščih in letoviščih, kjer se izivalne ženske in izživeti »dandyji«, oblečeni v zadnjih Schubertovih modelih, na razkošnih »cocktail« sprejemih spogledujejo z raznimi izprijenimi ljubimci in lahkotnimi ljubimkami. S tako in podobno duševno plažo se nekateri moralno nezreli mladinci in mladinke neprestano dan za dnem hranijo, dokler jim takšen svet materialističnega uživanja ne postane edini cilj njihovega hrepenenja. Sčasoma postanejo slepi za vsako stvarno presojanje življenja in gluhi za še tako dobrohoten opomin. Kot Storžek po Indiji Koromandiji tavajo omamljeni za prividom namišljene-

Božične pesmi in melodije...

■ nadaljevanje s 4. strani

Komorni orkester RTV Ljubljana je vodil Stojan Kuret. Izvajali pa so praznikom primerno glasbo; v prvem delu pretežno baročne skladbe, drugi del pa je bil ves v znamenju valčkov, maršev in polk. Še posebej pa je vžgal Strausov Radetsky marš, med katerim je po vzoru dunajskega novoletnega koncerta sodelovalo tudi občinstvo z ritmičnim ploskanjem.

V Podgori

V soboto, 4. t.m., sta bila pri nas dva koncerta. V cerkvi v Podgori je domači pevski zbor pod vodstvom Zdravka Klanjščka nastopil z zanimivim sporedom božičnih pesmi. Na koncertu so nastopili tudi pevci iz Begliana pri Ronkah. Obiskovalci tega koncerta so tako lahko prisluhnili ne samo slovenskim božičnim napevom in melodijam, temveč tudi italijanskim in drugim, ki so ustvarile prijetno božično vzdušje.

V Štivanu

Svoj tradicionalni koncert božičnih pesmi pa so tudi letos priredili Dekliški zbor Devin, Fantje izpod Grmade in Mladinski zbor iz Štivanja. Koncert je bil v soboto, 4., v župni cerkvi sv. Janeza Krstnika v Štivanu. Kot vrsto let so tudi tokrat zbori nastopili v samostojni, mešani in trojni zasedbi. Moški zbor je vodil Ivo Kralj, dekliškega in mladinskega pa Herman Antoni. Kot vedno so tudi letos zbori predstavili zanimiv in skoraj v celoti prenovljen spored.

Zanimivost koncerta so bile nekatere skladbe, ki so jih pevci izvajali ob spremljavi organistke Lucije Lavrenčič, flavtistk Susy Gratton in Gianne Pahor ter klarinetista Sergia Grattona.

Od skupnih petih pesmi so devinska dekleta prvič izvajala tri skladbe, med katerimi bi omenili »Oznanjenje« Jozeta Trošta. Fantje izpod Grmade so zapeli dve novi pesmi, od skupnih petih. Od teh pa bi navedli Riharjevo »Prisvetil je veseli dan«. Sledil je nastop Mladinskega zbora iz Štivanja, ki se je predstavil s tremi skladbami. Tudi v mešani zasedbi, ki jo je vodil Herman Antoni, so zapeli pet pesmi. Vse pesmi so zbori prvič izvajali, razen Mavove »Čujte, čujte«, ki smo jo slišali že lani. V tej izvedbi bi omenili ljudsko »Oj, Dete je rojeno nam« in pesem »Zveličar nam je rojen zdaj«, ki jo je uglasbil Gregor Rihar.

Združeni zbori pa so zapeli še Gačnikovo priredbo črnske duhovne pesmi »Amen«. Priložnostno božično misel je povedal domači župnik Ivan Kretič. Tudi ta koncert se je končal s skupnim petjem nastopajočih in občinstva, ki je napolnilo štivansko cerkev, znane in priljubljene Svete noči.

Vendar božičnih koncertov je bilo v teh dneh še nekaj. Omeniti bi morali nastop štirih tržaških pihalnih orkestrrov na trgu Unità, gre za pobudo, ki jo je priredila tržaška občina v sodelovanju z letoviščarsko ustanovo, vsekakor pa naj pri tem pregledu omenimo koncert božičnih pesmi, ki so ga priredili Slovenci iz Laškega v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah, v nedeljo, 5. t.m., ko je nastopil mešani zbor iz Števerjana, pod vodstvom Tomaža Tozona in ob orgelski spremljavi Hermana Srebrniča.

V Nabrežini

Lepo božično vzdušje pa je bilo tudi v nabrežinski cerkvi, kjer je nastopil ob orgelski spremljavi Marka Vuka mešani zbor iz Mirna, ki ga vodi Andrej Budin. V nabrežinski cerkvi je priložnostno misel povedal dr. J. Markuža, ob tej priložnosti pa je bilo tudi tradicionalno nagrajevanje najlepših jaslic v vasi.

V Pevmi

V Pevmi pa je bilo v nedeljo popoldne še posebej slovesno. Uporabi so predali nove orgle in priliko so izkoristili za zanimiv in pester božični spored. Najprej je na novem, kvalitetnem elektronskem glasbilo, izvajal nekaj skladb mladi organist Boris Stacul, sledil je nastop sopranistke Nadje Fabris-Špacapan, ki je zapela nekaj arij iz Händlovih in Bachovih oratorijev in kantat. Za konec je nastopil še domači mešani pevski zbor, ki je pod vodstvom Franca Valentinčiča zelo kvalitetno zapel pet slovenskih božičnih pesmi.

Tako smo v glavnem omenili skoraj vse božične koncerte, ki so bili v teh dneh na Goriškem in Tržaškem in pri katerih so sodelovali naši ljudje. Seveda je bilo še nekaj podobnih koncertov in nastopov, skoraj vse župnije so n. pr. skrbno pripravile slovesne maše, za konec pa moramo še omeniti koncert božičnih pesmi, ki ga tudi letos prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta. Tokrat bo priložnostno nastopil pevski zbor vodil prof. Zorko Harej. Na-

stopili bodo s pretežno znanimi skladbami v nedeljo, 12. t.m., ob 16. uri v stolnici sv. Justa v Trstu. Na Goriškem pa bo istega dne koncert božičnih pesmi v Doberdolu, kjer bo poleg domačega zbora pel moški pevski zbor Fantje izpod Grmade.

—o—

OB DAROVANJE OTROK PRI SLOVENSKEM DOBRODELNEM DRUŠTVU

Kakor prejšnja leta se je Slovensko dobrodelno društvo v Trstu tudi letos spomnilo socialno potrebnih učencev slovenskih osnovnih šol na Tržaškem. S prispevki, ki jih je društvo prejelo, je obdarovalo z oblačili, obutvijo in šolskimi potrebščinami vse otroke, ki so jih učitelji osnovnih šol prijavi kot potrebne pomoči.

Slovensko dobrodelno društvo se iskreno zahvaljuje vsem dobrotnikom, ki so s svojo pomočjo omogočili to pobudo in tudi učiteljem, ki so pripravili sezname otrok in s svojo akcijo z društvom sodelovali.

V okviru svojih možnosti pomaga Slovensko dobrodelno društvo otrokom slovenskih šol in njihovim staršem. Za potrebna pojasnila se lahko javite na sedežu društva ul. Machiavelli 22/II v Trstu vsako sredo med 16. in 18.30 - tel. 65612.

OBMEJNI PROMET NA TRŽAŠKEM

Lani se je na Tržaškem povečal osebni mejni promet. V obeh smereh je šlo preko meje 23 milijonov ljudi. To pomeni porast za 20 odstotkov v primerjavi z letom 1984, ko je šlo čez mejo 18 milijonov in 500.000 ljudi. Leta 1983, ko je za jugoslovanske državljane veljal depozit, je bilo mejnih prehodov samo 15 milijonov. Višek pa je bil dosežen leta 1970, ko je bilo mejnih prehodov kar 68 milijonov.

RAZSTAVE

V Peterlinovi dvorani v Trstu, Donizettijeva 3, je do 20. januarja odprta razstava akademskega slikarja **Mateja Metlikoviča**. Urnik ogleda ob delavnikih od 17. do 19. ure.

Društvo slovenskih izobražencev

in

Kulturno združenje Most

vabita na

RAZMIŠLJANJE OB MAJCNOVI REVOLUCIJI, ki ga bo podal književnik Taras Kermavner v Peterlinovi dvorani v Donizettijevi ulici 3, v ponedeljek, 13. januarja, ob 20.30.

ga čarobnega sveta. In medtem ko se trudijo, da bi ga z lahkoto dosegli, se ne zavedajo, kako jim kot Storžku rastejo ušesa, kako se jim polagoma prazni v glavi in srcu in kako se jim v notranjosti nemoteno razraščajo nagona lakomnosti in sebičnosti ter sla po lagodnem življenju.

POGREZANJE V NEMORALO

In ker sodobno Indijo Koromandijo uživajo samo nekateri izvoljenci in izvoljenke, jih hočejo v vsem posnemati. Z divjo silo in brez vseh moralnih pomislekov se vržejo na njihovo pot. Posluževati se začno vseh sredstev, kot izkoriščanja, sleparij, poneverb in v elegantno obliko zakrite prostitucije, da le hitro in z lahkoto dosežejo svoj cilj. In tako postanejo mladi iztirjenci in iztirjenke izkoriščevalci in zajedavci narodne in človeške skupnosti. Nekateri končajo v zaporih, drugorazredne

»mondenke« obtičijo kot izžete limone ob stranpoti življenja drugi sicer za daljšo dobo uživajo blagodat Indije Koromandije, toda vsi — bodite prepričani — prej ali slej ugotove, da so se v življenju bridko prevarali, da je bil ves tuji civilizacijski plašč le varljiv privid, ker jih je opeharil za edinstveno dobrino v življenju: za notranje zadovoljstvo, ki se poraja iz poštenja in dela.

Takšna pokvarjena družba je rakava rana vsakega naroda, saj ga vodi v splošni razkroj in izprijenost. Popolna sprostitvev slabih nagonov nas pripelje samo do splošne anarhije in konec koncev v diktaturo ali celo do izgube narodne svobode.

Čemu omenjam, poreče kdo, ta pojav v razmišljanju o slovenstvu, ko pri nas ni razširjen v tolikem obsegu, da bi nam nevarno škodoval? Res je, hlastanje po laž-

nem civilizacijskem blišču pri nas še ni tako razširjeno kot drugod, vendar predstavlja veliko skušnjavo in vabo za marsikaterega mladince in mladinko, ki nista dovolj zakoreninjena v domačem etosu. In narodna mlačnost in brezbržnost nekaterih mladincev in mladink sta prva znaka takšne zaverovanosti v svet materialističnega uživanja življenja.

Zato je naša dolžnost, da tudi z narodnega stališča zavračamo tuji lažni civilizacijski blišč, kajti ta le pospešuje potujčevanje in uničuje etične vrline, ki so odločilno pripomogle, da smo Slovenci kot narod in posamezniki preživeli najhujše čase v preteklosti. Tudi danes nam samo te moralne sile jamčijo, da bomo v bodočnosti izšli iz vseh gmotnih in duhovnih stisk kot zmagovalci.

KONEC